

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/266/2021
Identifikačné číslo spisu:	5717212460
Dátum vydania rozhodnutia:	25.10.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Radoslav Svitana
Funkcia:	súdca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:5717212460.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Q. Z., narodenej XX. M. XXXX, K., Ď. XXX, zastúpenej Občianskym združením OPOS, Trenčianska Teplá, A. Hlinku 1084/24A, IČO: 51 147 688, proti žalovanej Prima banka Slovensko, a.s., Žilina, Hodžova 11, IČO: 31 575 951, o vydanie bezdôvodného obohatenia vo výške 1 381,65 eura a o určenie, že zmluvy o úvere sú bezúročné a neplatné, vedenom na Okresnom súde Martin pod sp. zn. 21Csp/253/2017, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 24. januára 2019 č. k. 9Co/324/2018-198 v spojení s opravným uznesením Krajského súdu v Žiline z 26. októbra 2021 č. k. 9Co/324/2018-274, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanej náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Martin (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 19. júla 2018 č. k. 21Csp/253/2017-144 vo výroku II. zamietol žalobu v časti, ktorou žalobkyňa žiadala o vydanie bezdôvodného obohatenia zo Zmluvy o úvere č. 0085665 uzatvorenej dňa 8. novembra 2013 vo výške 1 137,92 eura spolu s príslušenstvom a vo výroku III. zamietol žalobu aj v časti, ktorou žalobkyňa žiadala o vydanie bezdôvodného obohatenia zo Zmluvy o úvere č. 0142470 uzatvorenej dňa 11. júla 2014 vo výške 243,73 eura s príslušenstvom. Rozsudok zdôvodnil tým, že v sporných zmluvách bola splatnosť a výška jednotlivých splátok dohodnutá jasne a určito, jasným a zrozumiteľným spôsobom bola dohodnutá aj splatnosť prvej splátky a konečná splatnosť úveru.

1.1. Súd prvej inštancie poukázal na eurokonformný výklad ustanovenia § 9 ods. 2 písm. k) zákona č. 129/2010 Z. z., ktoré je potrebné vykladať tak, že nie je potrebné, aby zmluva o spotrebiteľskom úvere obsahovala číselné vyjadrenie toho, aká je konkrétna vnútorná skladba anuitnej splátky. Súd neprihliadol na žalobkyňou predložený výpočet RPMN, čo zdôvodnil jednak tým, že takýto dôkaz z hľadiska zásady koncentrácie konania mala žalobkyňa predložiť spolu so žalobou, prípadne na prvom pojednávaní, a jednak aj tým, že podľa žalobkyňou predložených výpočtov bola pri obidvoch úverových zmluvách ročná priemerná miera nákladov nižšia než tá, ktorá bola uvedená v zmluvách. Podľa výpočtu žalobkyne

je údaj vyšší než ten, ktorý bol uvedený v zmluve, teda nejednalo sa o údaj v neprospech spotrebiteľa. Napokon súd konštatoval, že žalobu musel zamietnuť aj z dôvodu premlčania uplatneného nároku, keď žalovaná uplatnila námietku premlčania a bolo preukázané, že dlh zo sporných zmlúv bol uhradený z ďalšieho poskytnutého úveru, a to dňa 13. apríla 2015. Subjektívna dvojročná lehota na uplatnenie nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia tak začala plynúť dňa 13. apríla 2015 a skončila dňa 13. apríla 2017. Žalovaná podala žalobu, ktorou sa domáhala vydania bezdôvodného obohatenia, až dňa 8. decembra 2017, teda po uplynutí premlčacej lehoty.

2. Na odvolanie žalobkyne Krajský súd v Žiline (ďalej aj ako „odvolací súd“) rozsudkom z 24. januára 2019 č. k. 9Co/324/2018-198 (v spojení s opravným uznesením z 26. októbra 2021 č. k. 9Co/324/2018-274, ktorým opravil záhlavie rozsudku) rozsudok súdu prvej inštancie vo vyššie citovaných výrokoch potvrdil a žalovanej priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu. S odkazom na ustanovenie § 387 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) konštatoval, že sa v celom rozsahu stotožnil s dôvodmi napadnutého rozhodnutia.

2.1. Odvolací súd sa stotožnil s názorom súdu prvej inštancie aj pokiaľ ide o námietku odvolateľky, že zmluvy neobsahovali správne vypočítané RPMN, pričom v odôvodnení napadnutého rozhodnutia sa súd prvej inštancie s otázkou výšky RPMN vysporiadal a odvolací súd odkázal na dôvody uvedené v rozsudku súdu prvej inštancie. Ďalej k tomu odvolací súd uviedol, že odvolateľka mohla predložiť vlastné výpočty RPMN už skôr, t. j. nešlo o včasné uplatnenie prostriedku procesnej obrany, pričom však posúdenie návrhov na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vecou súdu a nie strán sporu. Skutočnosť, že súd prvej inštancie neakceptoval návrh na vykonanie dokazovania predložený žalobkyňou, nemôže sama o sebe viesť k záveru o porušení práv žalobkyne.

2.2. Vo vzťahu k ustanoveniu § 9 ods. 2 písm. k) zákona č. 129/2010 Z. z. odvolací súd uviedol, že eurokonformná interpretácia umožňuje dospieť k záveru, že toto ustanovenie nevyžaduje, aby zmluva o úvere obsahovala presné vymedzenie, aká časť každej jednotlivéj splátky sa použije na splátku istiny a aká jej časť spláca úroky a poplatky, čo napokon vyplýva aj z § 9 ods. 3, ods. 5 zákona č. 129/2010 Z. z., podľa ktorých túto informáciu môže spotrebiteľ získať kedykoľvek v priebehu trvania zmluvy bezplatne. Poukázal na to, že takáto eurokonformná interpretácia v plnej miere korešponduje s aktuálnou rozhodovacou činnosťou Najvyššieho súdu SR (uznesenie zo dňa 22. februára 2018 sp. zn. 3Cdo/146/2017).

2.3. Pokiaľ ide o otázku premlčania, odvolací súd vyjadril názor, že k bezdôvodnému obohateniu získanému plnením bez právneho dôvodu, ak právny dôvod neexistoval od začiatku, dochádza okamihom poskytnutia plnenia. Subjektívna premlčacia doba podľa § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka začína plynúť odo dňa, keď sa postihnutý dozvedel, že plnil bez právneho dôvodu, a komu plnil. Žalobkyňa preplatila istinu oboch zmlúv dňom 13. apríla 2015 a od tohto dňa začala žalobkyňa podľa názoru odvolacieho súdu plynúť subjektívna premlčacia doba. V tom momente mala žalobkyňa vedomosť o všetkých skutočnostiach, ktoré ju mali viesť k záveru o vzniku bezdôvodného obohatenia žalovanej ako aj o jeho výške.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa (ďalej aj ako „dovolaťka“), pričom uviedla, že ide o dovolanie z dôvodu podľa § 432 ods. 1 CSP v spojení s § 421 ods. 1 písm. c) CSP, a to proti rozsudku odvolacieho súdu v časti, ktorou potvrdil výroky II. a III. rozsudku súdu prvej inštancie. Nesprávnosť právneho posúdenia veci odvolacím súdom žalobkyňa videla v tom, že súd vyhodnotil obidve úverové zmluvy v celom ich obsahu ako správne a platné, preto žalobu v časti o vydanie bezdôvodného obohatenia zamietol. Neuznal žiadnu z jej argumentácií o bezúčelnosti a bezpoplatkovosti oboch zmlúv a o nesprávnom výpočte RPMN poskytnutých úverov. Na rozdiel od žalobkyne svoje právne závery opieral o nesprávny výklad žalobkyňou citovaných ustanovení § 9 ods. 2 písm. k) zákona č. 129/2010 Z. z., ktorý podporil rozhodnutím Najvyššieho súdu SR zo dňa 22. februára 2018 sp. zn. 3Cdo/146/2017, vydaným v čase platnosti pôvodného znenia § 9 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z. z. Odvolací súd súčasne nesprávne vyhodnotil plynutie premlčacej lehoty na vydanie bezdôvodného obohatenia, keď konštatoval, že nárok žalobkyne je premlčaný. Argument, že právna otázka bezúčelnosti a bezpoplatkovosti spotrebiteľských úverových zmlúv je dovolacím súdom pri rovnakom znení § 9 ods. 2 písm. k) zákona č. 129/2010 Z. z. rozhodovaná rozdielne, žalobkyňa

podporila odkazom na dve vzájomne si odporujúce rozhodnutia Najvyššieho súdu SR, a to sp. zn. 7Cdo/128/2016 z 29. novembra 2017 a sp. zn. 3Cdo/146/2017 z 22. februára 2018 (pričom dovolateľka sa prikláňa k záverom prvého uvedeného rozhodnutia). K otázke začiatku plynutia subjektívnej premlčacej lehoty v spotrebiteľskom spore, kde je žalobca spotrebiteľ, dovolateľka uviedla, že rozhodnutia najvyšších autorít v SR nie sú vydané.

3.1. Dovolateľka argumentovala tým, že predmetné úverové zmluvy boli uzatvorené v čase, keď zákon č. 129/2010 Z. z. v § 9 ods. 2 písm. k) vyžadoval uviesť v spotrebiteľských zmluvách aj výšku, počet a termíny splátok istiny, úrokov a iných poplatkov, čo v nich absentuje, preto sú bezúročné a bez poplatkov. K takému právnomu posúdeniu dospeli okresné a krajské sudy v celej Slovenskej republike v právne identických veciach v čase platnosti vyššie uvedeného znenia § 9 ods. 2 písm. k) zákona č. 129/2010 Z. z. Odvolací súd sa podľa dovolateľky riadne nezaoberal meritom veci, ale naopak doplnil odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie ďalšími bodmi odôvodnenia svojho rozsudku, čím len potvrdil, že rozsudok súdu prvej inštancie nebol dostatočne odôvodnený. Dôvodová správa k zákonu č. 129/2010 Z. z. vo svojich všeobecných ustanoveniach deklaruje plné aplikovanie smernice 2008/48/ES do právneho poriadku SR. Rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie C-42/15 o výklade tejto smernice je záväzný pre vnútroštátny súd, ktorý podal prejudiciálnu otázku, a pre sudy, ktoré budú rozhodovať v tej istej veci. Právnu charakteristikou smernice je jej záväznosť len pre štát, zatiaľčo jej priamy účinok medzi jednotlivcami je v zásade vylúčený. Priznať smernici nepriamy účinok by prakticky znamenalo nahradiť/vypustiť dotknuté ustanovenie, t. j. postupovať contra legem. Citovanému zneniu právnej normy pritom nezodpovedá len uvedenie úhrnnej sumy jednotlivcej splátky.

3.2. Vo vzťahu k odkazu na uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 22. februára 2018 sp. zn. 3Cdo/146/2017 dovolateľka uviedla, že táto argumentácia odvolacieho súdu len potvrdzuje jeho svojvoľný výklad. Odkazované uznesenie Najvyššieho súdu SR podľa nej vnáša do právnych vzťahov mimoriadnu právnu neistotu. Dovolací senát v citovanom uznesení rôzne pojmy vykladá totožne, nielen ustanovenie § 9 ods. 2 písm. l), ale aj § 4 ods. 1 písm. h) a § 5 ods. 2 písm. a) zákona č. 129/2010 Z. z. pred novelou a po novele (od 1. mája 2018). Podľa dovolateľky novelou účinnou od 1. mája 2018 došlo k zmene zákona z ktorej (zmeny) možno preukázať, že vnútorné členenie splátok už nie je zákonnou náležitosťou zmluvy o spotrebiteľskom úvere. Podľa dovolateľky zákon č. 129/2010 Z. z. priznal spotrebiteľovi vyššiu mieru ochrany stanovením požiadavky rozčlenenia splátky na istinu, úroky a poplatky. Až rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci C-42/15 Home Credit Slovakia vs. Klára Bírová zo dňa 9. novembra 2016 konštatoval, že smernica bráni členským štátom, aby vo svojej vnútroštátnej úprave stanovovali povinnosť zahrnúť do zmluvy iné náležitosti než vymenúva článok 10 ods. 2 smernice. Tento zámer zákonodarca náležite realizoval až novelou účinnou od 1. mája 2018, kedy zosúladiť text vnútroštátnej normy so smernicou. Do uvedeného obdobia ale nie je možné hovoriť o riadnej transpozícii smernice a relevantnej zmene vnútroštátnej normy. Princípu právnej istoty korešponduje len rovnaký výklad rovnakých slov zákona a nesprávna transpozícia smernice EÚ nemôže byť odstraňovaná výkladom contra legem.

3.3. K nesprávnemu výpočtu RPMN žalobkyňa v dovolaní uviedla, že súd prvej inštancie svoje rozhodnutie založil iba na výpovedi právneho zástupcu žalovanej s odôvodnením, že žalobkyňou predložené dôkazy (výpočty RPMN) neboli urobené včas. Je nesporné, že žalobkyňa je v tomto konaní spotrebiteľom, ktorému zákonná úprava poskytuje vyššiu ochranu, okrem iného má možnosť predkladať dôkazy až do vyhlásenia uznesenia, ktorým súd vyhlási dokazovanie za skončené. Odvolací súd sa nezaoberal procesným pochybením súdu prvej inštancie, iba opísal odôvodnenie jeho rozsudku ohľadom RPMN.

3.4. Napokon k otázke premlčania dovolateľka zdôraznila, že závažným pochybením odvolacieho súdu je stotožnenie sa s výkladom ustanovenia § 107 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka v otázke začiatku plynutia subjektívnej premlčacej lehoty na vydanie bezdôvodného obohatenia s nesprávnym záverom súdu prvej inštancie. Právna úprava je pritom jednoznačná. Začiatok plynutia subjektívnej premlčacej lehoty je viazaný na vedomosť oprávneného o tom, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a o osobe, ktorá sa na jeho úkor obohatila. Oprávnená osoba musí nadobudnúť vedomosť o skutkových okolnostiach, z ktorých možno vyvodíť vznik bezdôvodného obohatenia. Nie je možné len predpokladať, že by to mohla vedieť, resp. že by sa to mohla dozvedieť. Takýto záver podporuje aj rozhodnutie Ústavného súdu SR zo dňa 3. septembra 2013 sp. zn. III. ÚS 413/2013. V jej prípade subjektívna premlčacia lehota začala plynúť odo dňa, keď sa z internetu v januári 2017 dozvedela od blízkej osoby o

tom, že zmluvy o úveroch nie sú v súlade so zákonom. Následne sa obrátila so žiadosťou zo dňa 12. februára 2017 na Komisiu na posudzovanie podmienok v spotrebiteľských zmluvách Ministerstva spravodlivosti SR o posúdenie okrem iných zmlúv o úveroch so žalovanou, ktoré sú predmetom sporu. Z odpovede ministerstva zo dňa 17. februára 2017 nadobudla vedomosť, že zmluvy naozaj majú nedostatky/vady a úvery od žalovanej sú bezúročné a bez poplatkov.

4. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu žalobkyne uviedla, že nesúhlas žalobkyne s výrokmi II. a III. rozsudku z dôvodu údajného nesprávneho právneho posúdenia veci je založený len na jej subjektívnom ponímaní a nerešpektuje vyčerpávajúco, správne skutkovo a právne zdôvodnené rozhodnutie súdu prvej inštancie, ktoré potvrdil aj odvolací súd. Po vydaní uznesenia zo dňa 22. februára 2018 sp. zn. 3Cdo/146/2017 Najvyšší súd SR zachoval rovnaký postoj aj v nasledujúcich rozhodnutiach (uznesenie zo dňa 17. apríla 2018 sp. zn. 3Cdo/56/2018; uznesenie zo dňa 23. apríla 2018 sp. zn. 4Cdo/211/2017; uznesenie sp. zn. 4Cdo/187/2017). V spojitosti s tým považuje žalovaná návrh žalobkyne na prijatie zjednocujúceho stanoviska k judikátom sp. zn. 7Cdo/128/2016 a sp. zn. 3Cdo/146/2017 za zjavne neopodstatnený a nerešpektujúci ustálenú rozhodovaciu prax pri posudzovaní členenia splátok spotrebiteľského úveru. Vo vzťahu k námietke žalobkyne týkajúcej sa nesprávne vypočítanej RPMN žalovaná uviedla, že nie je procesným pochybením, ak súd rozhodne v súlade s ustanovením § 153 CSP. Navyše súd konštatoval, že žalobkyňou uvádzaný výpočet RPMN bol v skutočnosti nižší, než bol uvedený v úverovej zmluve, čo bolo v prospech žalobkyne ako spotrebiteľa. Napokon k premlčaniu žalovaná zdôraznila, že dovolacia námietka žalobkyne o jej nevedomosti o čase vzniku bezdôvodného obohatenia pôsobí špekulatívne, najmä v spojitosti s tým, že už pred podaním žaloby žalobkyňa zaslala žalovanej dňa 30. augusta 2017 návrh mimosúdnej dohody - pokus o zmier, kde jednoznačne uviedla, že „preplatok na reálne poskytnutých istinách úverov vo výške 1 381,65 eura predstavuje bezdôvodné obohatenie“.

5. Žalobkyňa v reakcii na vyjadrenie žalovanej uviedla, že pokiaľ existuje rozhodnutie, ktoré odporuje právnym názorom iného senátu Najvyššieho súdu v tej istej právnej otázke, je nepochybné, že je nielen potrebné ustáliť rozhodovaciu prax v otázke členenia splátok, ale aj nevyhnutné práve pre narušenie princípu právnej istoty spotrebiteľov, ktorí sú od vydania predmetných rozhodnutí dvomi senátmi najvyššieho súdu v postavení retroaktivity zákonného ustanovenia § 9 ods. 2 písm. k) zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch nesprávnym výkladom najvyššieho súdu. Navyše do 2/2018 všetky sudy Slovenskej republiky mali v tejto otázke jednoznačné stanovisko. K RPMN uviedla, že do dnešného dňa neexistuje v spise výpočet RPMN žalovanou, iba nekonečné tvrdenia o správnom výpočte pri každej z troch žalovaných zmlúv. Tvrdenia žalovanej, že žalobkyňa sa mala údajne niečo dozvedieť už okamihom, kedy vzniklo bezdôvodné obohatenie (13. apríla 2015), označila žalobkyňa za vyfabulované, nepravdivé a popierajúce zákonné rozlišovanie medzi objektívnou a subjektívnou premlčacou lehotou. Za okolností, ktoré tvrdí žalovaná, by stačila premlčacia lehota jedna. Súd musí preto skúmať každý prípad osobitne, a zvlášť v konaniach, kde ide o ochranu spotrebiteľa.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj ako „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne nie je prípustné a je potrebné ho odmietnuť.

7. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím predstavujúcim res iudicata), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej

len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

8. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

9. Podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

10. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

11. Pre procesnú situáciu, v ktorej § 421 ods. 1 CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska citovaného zákonného ustanovenia môže byť pritom len otázka právna (teda v žiadnom prípade nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnú (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnú (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Posúdenie prípustnosti dovolania závisí od toho, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a náležite doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom vymedzenej právnej otázky a že sa jedná o prípad, na ktorý sa vzťahuje toto ustanovenie.

12. Nestačí však, že ide o právnu otázku. Musí ísť o takú právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu, i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná (ale rozhodnutie odvolacieho súdu spočívalo na odlišných dôvodoch), nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. V takom prípade dovolanie v zmysle § 421 ods. 1 nielenže nie je dôvodné, ale nie je ani prípustné.

13. V posudzovanej veci z obsahu dovolania vyplýva, že za právne otázky, ktoré odvolací súd riešil nesprávne, považuje dovolateľka (1.) otázku výkladu ustanovenia § 9 ods. 2 písm. k) zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov v znení účinnom v čase uzavretia oboch predmetných zmlúv medzi žalobkyňou a žalovanou (8. novembra 2013, resp. 11. júla 2014), pokiaľ ide o rozpis splátok na istinu, úroky a iné poplatky ako podstatnú náležitosť zmluvy o spotrebiteľskom úvere, ktorej absenciu sankcionuje § 11 ods. 1 písm. b) citovaného zákona bezúročnosťou a bezpoplatkovosťou poskytnutého spotrebiteľského úveru; (2.) otázku, kedy začína plynúť subjektívna premľacia doba podľa § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka v prípade, ak bezdôvodným obohatením je platenie splátok spotrebiteľského úveru nad rámec istiny, ak tento úver má byť považovaný za bezúročný a bez poplatkov.

14. Dovolací súd uvádza, že k otázke rozpisu splátok ako náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere existuje ustálená, jednotná rozhodovacia prax odvolacieho súdu, a existovala už aj v čase spísania dovolania žalobkyne (k teoretickému vymedzeniu ustálenej rozhodovacej praxe viď napr. uznesenie najvyššieho súdu zo 6. marca 2017 sp. zn. 3Cdo/6/2017). Okrem uznesenia z 22. februára 2018 sp. zn. 3Cdo/146/2017, v ktorom dospel k záveru, že nie je potrebné, aby zmluva o spotrebiteľskom úvere obsahovala číselné vyjadrenie toho, aká je konkrétna vnútorná skladba tej - ktorej časti anuitnej splátky, sa najvyšší súd podobne vyslovil aj v rozhodnutiach zo 17. apríla 2018 sp. zn. 3Cdo/56/2018, z 23. apríla 2018 sp. zn. 4Cdo/211/2017, z 26. septembra 2018 sp. zn. 4Cdo/65/2018, z 29. októbra 2018 sp.

zn. 5Cdo/132/2017, z 22. novembra 2018 sp. zn. 3Cdo/45/2018, z 30. januára 2019 sp. zn. 7Cdo/98/2018, pričom všetky tieto rozhodnutia predchádzali dátumu podania dovolania žalobkyne. Zďaleka teda nejde len o jedno ojedinelé rozhodnutie, ako to naznačovala dovolateľka, ale naopak, o prejav jednotnej rozhodovacej praxe. Preto neobstojí tvrdenie dovolateľky, že predmetnú právnu otázku rozhoduje dovolací súd rozdielne. Samotná nespokojnosť dovolateľky s touto ustálenou rozhodovacou praxou nezakladá prípustný dovolací dôvod.

15. Okrem toho dovolateľkou citovaný rozsudok najvyššieho súdu z 29. novembra 2017 sp. zn. 7Cdo/128/2016 sa nezaoberal ustanovením § 9 ods. 2 písm. k) zákona č. 129/2010 Z. z., ale ustanovením § 4 ods. 2 písm. i) staršieho zákona č. 258/2001 Z. z. Aj keď formulácia oboch ustanovení bola totožná, je potrebné poukázať na rozdielnosť spočívajúcu v tom, že zákon č. 258/2001 Z. z. transponoval do slovenského právneho poriadku smernicu 87/102/EHS z 22. decembra 1986 o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov, ktoré sa týkajú spotrebiteľského úveru, pričom táto smernica vychádzala z metódy minimálnej harmonizácie (porov. čl. 15 tejto smernice). Naproti tomu zákon č. 129/2010 Z. z. transponoval novú smernicu 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere, ktorej ustanovenia o náležitostiach zmluvy o spotrebiteľskom úvere predstavujú úplnú harmonizáciu práva Európskej únie.

16. To znamená, že kým smernica 87/102/EHS umožňovala členským štátom, aby prijímali prísnejšie opatrenia na ochranu spotrebiteľa (vrátane prípadných požiadaviek na obsah zmlúv o spotrebiteľských úveroch), smernica 2008/48/ES neumožňuje žiadne pridávanie ďalších povinných náležitostí zmlúv o spotrebiteľských úveroch nad rámec smernicou uvádzaných požiadaviek. Z toho potom vyplýva, že kým ustanovenia zákona č. 258/2001 Z. z. nebolo potrebné interpretovať eurokonformne tak, aby boli v súlade s doslovným znením smernice 87/102/EHS, pri ustanoveniach zákona č. 129/2010 Z. z. sa takýto eurokonformný výklad vyžaduje. Práve preto, že - ako na to poukazuje dovolateľka - dôvodová správa k zákonu č. 129/2010 Z. z. deklaruje plné aplikovanie (transpozíciu) smernice 2008/48/ES do právneho poriadku SR, možno rozumne očakávať, že úmyslom zákonodarcu nebolo vyvolať zákonom iné právne účinky než predpokladá smernica.

17. Z vyššie uvedeného je zrejmé, že dovolateľkou citovaný rozsudok najvyššieho súdu z 29. novembra 2017 sp. zn. 7Cdo/128/2016 nemožno mechanicky preniesť a aplikovať aj na znenie § 9 ods. 2 písm. k) zákona č. 129/2010 Z. z. Naopak, z rozhodnutí najvyššieho súdu citovaných vyššie v bode 14. tohto odôvodnenia vyplýva ustálený záver, že ustanovenie § 9 ods. 2 písm. k) zákona č. 129/2010 Z. z. je potrebné (aj s odkazom na rozsudok Súdneho dvora vo veci C-42/15 Home Credit v. Bíróová) interpretovať eurokonformne tak, že zmluva o spotrebiteľskom úvere nemusí obsahovať číselné vyjadrenie každej jednotlivéj zložky anuitnej splátky (t. j. istiny, úrokov a iných poplatkov). Keďže teda dovolací súd rieši (a aj v čase spísania, resp. podania dovolania žalobkyne riešil) predmetnú právnu otázku jednotne a odvolací súd sa v napadnutom rozsudku neodklonil od tohto riešenia, bolo potrebné dovolanie vo vzťahu k tejto otázke odmietnuť podľa § 447 písm. f) CSP ako také, ktoré nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi.

18. Dovolací súd považuje za potrebné (bez toho, aby opakovал argumentáciu uvedenú vo vyššie citovaných rozhodnutiach, týkajúcu sa možného a nevyhnutného eurokonformného výkladu) k tomu ešte uviesť, že Súdny dvor nadviazal na rozsudok vo veci C-42/15 Home Credit v. Bíróová ďalšími rozhodnutiami: V rozsudku C-331/18 z 5. septembra 2019 vo veci T.E. v. Pohotovosť s.r.o. zopakoval, že čl. 10 ods. 2 písm. h) až j) smernice 2008/48/ES v spojení s čl. 22 ods. 1 tejto smernice bráni vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej musí zmluva o spotrebiteľskom úvere špecifikovať rozpis každej splátky určenej na amortizáciu istiny, splatenie úrokov a ostatných nákladov; a doplnil k tomu intertemporálne súvislosti: „Uvedené články smernice, ako boli vyložené rozsudkom Home Credit Slovakia (C-42/15), sa majú uplatniť aj na zmluvu o úvere, ktorá bola uzatvorená pred vyhlásením tohto rozsudku a pred zmenou vnútroštátnej právnej úpravy vykonanou s cieľom dosiahnuť súlad s výkladom prijatým v uvedenom rozsudku.“ Túto zásadu Súdny dvor zopakoval aj v rozsudku C-485/19 z 22. apríla 2021 vo veci L.H. v. Profi Credit Slovakia s.r.o., pričom v odôvodnení tohto rozsudku výslovne poukázal na to, že „vnútroštátny súd nemôže platne zastávať názor, že nie je možné vykladať

vnútroštátne ustanovenie v súlade s právom Únie iba preto, že toto ustanovenie slovenské súdy v minulosti vykladali spôsobom, ktorý je nezlučiteľný s týmto právom. Hoci je povinnosť konformného výkladu obmedzená všeobecnými právnymi zásadami, a to osobitne zásadou právnej istoty v tom zmysle, že nemôže slúžiť ako základ pre výklad vnútroštátneho práva contra legem, vnútroštátne súdy musia v prípade potreby zmeniť ustálenú vnútroštátnu judikatúru, pokiaľ táto judikatúra vychádza z výkladu vnútroštátneho práva, ktorý je nezlučiteľný s cieľmi smernice.“ Neobstojí teda argumentácia predchádzajúcou rozhodovacou praxou súdov nižšej inštancie.

19. Neobstojí ani tvrdenie dovolateľky, že eurokonformný výklad ustanovenia § 9 ods. 2 písm. k) zákona č. 129/2010 Z. z. nie je možný, lebo by išlo o výklad contra legem. Dovolací súd pripúšťa, že výklad, podľa ktorého citované ustanovenie nevyžadovalo, aby bola v zmluve o spotrebiteľskom úvere každá splátka rozčlenená na splátku istiny, úrokov a poplatkov, a podľa ktorého slovné spojenie „...splátok istiny, úrokov a iných poplatkov“ možno chápať aj tak, že splátky môžu zahŕňať istinu, úroky a poplatky, ktoré však nemusia byť osobitne vyčíslené, bol v čase prijatia uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/146/2017 novátorský a bol považovaný za zmenu dovtedajšej „spotrebiteľskej paradigmy“. To, že bol zákon dovtedy vykladaný inak, však neznamená, že tento nový výklad by bol v rozpore so zákonom. Ide o jeden z možných výkladov, pričom práve v takomto prípade je potrebné uprednostniť taký výklad, ktorý je v súlade so smernicou (eurokonformný výklad). Ako vyplýva z vyššie citovaných rozsudkov Súdneho dvora C-331/18 T.E. v. Pohotovosť s.r.o. a C-485/19 L.H. v. Profi Credit Slovakia, tento výklad sa má uplatniť aj na zmluvy o úvere, ktoré boli uzatvorené pred vyhlásením rozsudku Home Credit Slovakia (C-42/15), za účinnosti zákona č. 129/2010 Z. z. Nejde pritom o retroaktivitu, keďže súd nevytvára právo, len ho vykladá. Právna norma tu bola aj pred súdnym rozhodnutím a súd ju len nejakým (hoci novým) spôsobom vyložil, nemožno teda hovoriť o retroaktivite.

20. Napokon to, že zákonodarca následne zmenil znenie ustanovenia § 9 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z. z. a nahradil ho doslovným prevzatím ustanovenia zo smernice, neznamená, že by sa dovtedajší text zákona musel vykladať inak než nový text. V dôvodovej správe k tejto novele zákonodarca jasne uviedol, že jeho úmyslom bolo eliminovať výkladové problémy, ktoré vznikali v súvislosti s dovtedajším znením citovaného ustanovenia. Ani novelu zákona ani dôvodovú správu k nej preto nemožno považovať za potvrdenie správnosti takého výkladu dovtedajšieho znenia § 9 ods. 2 písm. k) zákona č. 129/2010 Z. z., aký navrhuje dovolateľka.

21. V otázke začatia plynutia subjektívnej premlčacej doby vo vzťahu k nároku spotrebiteľa na vydanie bezdôvodného obohatenia je potrebné priznať nejednotnosť rozhodovania súdov nižšej inštancie aj donedávna chýbajúcu zjednocovaciu rozhodovaciu líniu najvyššieho súdu. V súčasnosti je už možné odkázať na nedávne rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 7Cdo/79/2021 a sp. zn. 5Cdo/29/2021 (publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov ako R 14/2022): „Pre určenie začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby v prípade bezdôvodného obohatenia získaného plnením na základe spotrebiteľskej úverovej zmluvy, ktoré je bezúročné a bez poplatkov, je podstatná skutočná vedomosť spotrebiteľa o tom, že nemá (nemal) plniť splátky spotrebiteľského úveru vo výške dohodnutej v úverovej zmluve.“

22. Predovšetkým je však potrebné uviesť, že otázka začatia plynutia subjektívnej premlčacej doby by bola relevantná a prípustná ako dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 CSP v spojení s § 432 CSP vtedy, ak by odvolací súd (a pred ním súd prvej inštancie, z ktorého rozhodnutím a odôvodnením sa odvolací súd v napadnutom rozsudku stotožnil) na tejto otázke založil zamietnutie žaloby. V preskúmvanej veci však súd prvej inštancie ako aj odvolací súd v odôvodnení rozsudkov venovali pomerne veľkú pozornosť argumentom žalobkyne o dôvodoch, pre ktoré by predmetné spotrebiteľské úvery mali byť považované za poskytnuté bez úrokov a poplatkov (chýbajúci rozpis splátok, nesprávna RPMN), pričom konštatovali, že nie sú splnené predpoklady pre bezúročnosť a bezpoplatkovosť predmetných úverov. Len podporne, ako jednu z možných argumentačných línií uviedli aj premlčanie nároku žalobkyne. O tom, že premlčanie nebolo skutočným dôvodom zamietnutia žaloby napokon svedčí aj obsah dovolania žalobkyne, v ktorom nastolila vyššie rozoberanú otázku výkladu ustanovenia § 9 ods. 2 písm. k) zákona č. 129/2010 Z. z., ako aj procesného postupu súdov v súvislosti s jej námietkou týkajúcou sa RPMN (k

tomu sa dovolací súd vyjadrí nižšie) - tieto otázky by dovolací súd nemal príležitosť v tomto konaní preskúmať, ak by dôvodom zamietnutia žaloby bolo výlučne premlčanie.

23. Dovolací súd nepodporuje tento prístup k odôvodňovaniu rozsudkov („pre prípad, že by...“). Ak súd dospeje k záveru, že nárok žalobcu je premlčaný (a bola vznesená námietka premlčania, pokiaľ nejde o spotrebiteľský spor), nemá dôvod ďalej preskúmať opodstatnenosť nároku a jeho rozsah. Na druhej strane však, vzhľadom na vtedajšiu neexistenciu zjednocujúcej judikatúry najvyššieho súdu k začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby, je pochopiteľná snaha súdov nižšej inštancie napriek konštatovaniu premlčania vyriešiť spor aj vecne.

24. Za týchto okolností, keď súdy nezamietli žalobu výlučne z dôvodu premlčania nároku žalobkyne, ale zaoberali sa vecne argumentmi žalobkyne o bezúčinnosti a bezpoplatkovosti poskytnutých úverov, nebolo možné považovať otázku začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby v tomto prípade za takú, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu (§ 421 ods. 1 CSP). Inými slovami povedané, ak by najvyšší súd aj dospel k záveru, že odvolací súd nesprávne posúdil začiatok plynutia premlčacej doby, a teda nárok žalobkyne nebol premlčaný, nič by to nezmenilo na zamietnutí žaloby z dôvodov, že nedošlo k bezdôvodnému obohateniu na strane žalovanej, lebo predmetné zmluvy o spotrebiteľskom úvere boli uzavreté písomne, neabsentovali v nich náležitosti vymedzené v § 11 ods. 1 písm. b) zákona č. 129/2010 Z. z., ak bolo RPMN uvedené nesprávne, tak to nebolo v neprospech spotrebiteľa (§ 11 ods. 1 písm. d) zákona č. 129/2010 Z. z.). Preto bolo potrebné dovolanie aj vo vzťahu k tejto otázke odmietnuť podľa § 447 písm. f) CSP ako také, ktoré nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi.

25. Napriek tomu, že žalobkyňa výslovne uviedla, že dovolanie podáva z dôvodu podľa § 432 ods. 1 CSP v spojení s § 421 ods. 1 písm. c) CSP, neušlo pozornosti dovolacieho súdu, že v dovolaní namietala aj viaceré skutočnosti, ktoré by podľa obsahu mohli byť považované za dôvody zmätočnosti rozhodnutia podľa § 420 písm. f) CSP (najmä viaceré okolnosti, ktorými sa podľa nej súd nezaoberal). Dovolací súd preto preskúmal aj dovolacie dôvody podľa § 431 v spojení s § 420 CSP, ako ich dovolateľka vecne namietala v dovolaní.

26. Dovolateľka namietala, že odvolací súd sa riadne nezaoberal meritom veci, ale naopak doplnil odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie ďalšími bodmi odôvodnenia, čím podľa nej potvrdil, že rozsudok súdu prvej inštancie nebol dostatočne odôvodnený. K tomu dovolací súd uvádza, že rozsudok súdu prvej inštancie a rozsudok odvolacieho súdu treba vnímať ako jeden celok. Ak sa odvolací súd stotožnil s napadnutými výrokmi a s odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie (čo vo svojom rozsudku aj formálne vyjadril odkazom na ustanovenie § 387 ods. 2 CSP), nie je povinný opakovať tie body odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie, ktoré považuje za správne. Je však povinný aspoň stručne reagovať na odvolacie námietky, čo aj odvolací súd v odôvodnení svojho rozsudku urobil. Teda to, že odvolací súd doplnil argumentáciu súdu prvej inštancie ďalšími bodmi, nemožno považovať za potvrdenie nesprávnosti alebo nedostatočného odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie, ale naopak, ide o splnenie povinnosti odvolacieho súdu reagovať na odvolacie námietky odvolateľa.

27. Ako dovolací dôvod zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP je možné vyhodnotiť aj námietku dovolateľky, že súd prvej inštancie nesprávne neprihliadol na ňou predložené výpočty RPMN s odôvodnením, že ich nepredložila včas. K tomu dovolací súd uvádza, že keďže išlo o spotrebiteľský spor, žalobkyňa mala možnosť predkladať skutočnosti a dôkazy na preukázanie svojich tvrdení až do vyhlásenia rozhodnutia vo veci samej; sudcovská koncentrácia konania ani zákonná koncentrácia konania sa v tomto prípade neaplikujú (§ 296 CSP). Preto neobstoí tvrdenie súdu prvej inštancie (ktoré prevzal aj odvolací súd), že takéto skutočnosti (výpočty RPMN) mala žalobkyňa predložiť spolu so žalobou, prípadne na prvom pojednávaní.

28. Na druhej strane však súd prvej inštancie nezostal pri tomto (nesprávnom) konštatovaní a odôvodnil svoje rozhodnutie aj tým, že rozdiely medzi RPMN uvedenými v zmluvách a výpočtami žalobkyne sú bagateľné, v rozsahu desiatín percenta, pričom podľa žalobkyňou predložených výpočtov mala byť pri

obidvoch úverových zmluvách ročná percentuálna miera nákladov nižšia než tá, ktorá bola uvedená v zmluvách. Súd prvej inštancie v rozsudku citoval aj ustanovenie § 11 ods. 1 písm. d) zákona č. 129/2010 Z. z. Z toho je podľa názoru dovolacieho súdu zrejmé, že súd prvej inštancie sa zaoberal výpočtami RPMN, ktoré predložila žalobkyňa (napriek konštatovaniu, že žalobkyňa ich mala predložiť skôr), vyhodnotil ich a dospel k záveru, že aj keby bola RPMN v zmluvách uvedená nesprávne, podľa toho, čo tvrdila žalobkyňa (podľa ňou predložených výpočtov) to nebolo v neprospech spotrebiteľa, preto nebol naplnený predpoklad podľa § 11 ods. 1 písm. d) zákona č. 129/2010 Z. z. na to, aby poskytnuté spotrebiteľské úvery boli považované za bezúročné a bez poplatkov.

29. Podobne odvolací súd síce uviedol, že odvolateľka mohla predložiť vlastné výpočty RPMN už skôr, súčasne však konštatoval, že súd prvej inštancie sa v odôvodnení napadnutého rozhodnutia s otázkou výšky RPMN vysporiadal, pričom odvolací súd odkázal na dôvody uvedené v rozsudku súdu prvej inštancie. Ani odvolací súd teda neostal pri konštatovaní, že žalobkyňa predložila vlastné výpočty RPMN neskoro, ale vecne preskúmal argumentáciu uvedenú v rozsudku súdu prvej inštancie a stotožnil sa s jeho záverom i odôvodnením, že výpočty predložené žalobkyňou sa len v desatinách percenta odlišujú od údajov uvedených v zmluvách, pričom v zmluvách uvedené údaje neboli skreslené v neprospech spotrebiteľa. Takúto argumentáciu odvolacieho súdu, hoci je stručná, považuje dovolací súd za dostatočnú, preto potvrdzujúce rozhodnutie odvolacieho súdu nie je možné označiť za arbitrárne, odvolací súd sa primeraným spôsobom vysporiadal s odvolacou argumentáciou žalobkyne a jeho závery obstoja aj po právnej stránke.

30. Vo vzťahu k tvrdeniam dovolateľky o vadách rozsudku odvolacieho súdu podľa § 420 písm. f) CSP, ktoré bolo možné vyvodiť z obsahu dovolania, teda dovolací súd nezistil žiadnu takúto vadu. Preto dovolací súd dovolanie žalobkyne aj v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. f) CSP ako dovolanie, ktoré nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

31. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania nie je potrebné odôvodňovať (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP). Dovolací súd však považuje za potrebné aspoň stručne uviesť, že žalovanej, ktorá nebola zastúpená advokátom a vyjadrenie k dovolaniu zaslala súdu elektronicky, žiadne nahraditeľné trovy dovolacieho konania nevznikli, preto jej dovolací súd napriek jej úspechu v dovolacom konaní náhradu trov tohto konania nepriznal.

32. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.